

ข่าวเด่นรายสัปดาห์
โดย สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา
ประจำวันที่ 8-14 พฤษภาคม 2564

จุดอ่อนอุตสาหกรรมอาหารแคนาดา ที่ยังหาทางออกไม่เจอ

แคนาดาขึ้นชื่อว่าเป็นแหล่งวัตถุดิบพืชผลเกษตรที่ใช้เพื่อการแปรรูปอาหารที่สำคัญของโลก โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเหลือง (Soybean) ถั่วเมล็ดกลม (Peas) เลนทิล (Lentils) ฯลฯ ที่เพาะปลูกมากในบริเวณพื้นที่รัฐมานิโทบา รัฐซัสเกตเชวาน และรัฐอัลเบอร์ตาของประเทศ โดยแต่ละปีปริมาณผลผลิตที่ออกมามากกว่าร้อยละ 50 จะส่งออกเป็นพืชเศรษฐกิจจำหน่ายเพื่อแปรรูปในต่างประเทศ แทนที่จะนำมาเป็นทรัพยากรเข้ากระบวนการผลิตเพื่อสร้างผลผลิตสินค้าเพิ่มมูลค่าที่จับต้องได้ในประเทศเอง

ปฏิเสธไม่ได้ว่า อุตสาหกรรมผลิตและทิศทางการสร้างมูลค่าเพิ่มอาหารในแคนาดา ณ ปัจจุบัน ถือว่ายังขาดการพัฒนาปรับปรุงและให้ความสำคัญกับการลงทุนวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (R&D) มานานหลาย 10 ปี ในภาพรวมสภาพปัญหาของอุตสาหกรรมผลิตอาหารพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีเครื่องจักรเทคโนโลยีที่ล้าสมัยและขาดแคลนบุคลากรและแรงงานในภาคการผลิต ผู้เชี่ยวชาญในวงการอาหารเชื่อว่า สาเหตุหลักที่ส่งให้โครงสร้างกระบวนการผลิตอาหารของแคนาดายังขาดการขับเคลื่อนเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านหรือหลายประเทศในยุโรปนั้น มาจากหลายปัจจัยรวมกัน ได้แก่ กฎระเบียบการจัดตั้งโรงงาน/กิจการที่เข้มงวด แรงงานที่ขาดแคลน และการผูกขาดของธุรกิจค้าปลีกไม่กี่รายในประเทศ

ท่ามกลางข้อจำกัดและความยากลำบากในการจัดตั้งกิจการได้สร้างความกังวลต่ออุตสาหกรรมอาหารแคนาดาต่อไปในอนาคต เพราะแม้ว่าเรามีปริมาณผลผลิตการเกษตรคุณภาพดีเพียงใด แต่หากไม่สามารถที่จะพึ่งพาหรือขยายกิจการโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไปได้ ก็ยังมีความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) โดยเฉพาะช่วงเวลาในวิกฤตต่างๆ โดยล่าสุดก็คือ ช่วงการระบาดไวรัส COVID-19 ทั่วโลกในปี 2563 เป็นผลให้ห่วงโซ่อาหาร (Food Chain) แสดงถึงความซับซ้อนที่ถูก disrupt ออกมาได้ชัดเจน เมื่อโรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ในประเทศรายใหญ่ซึ่งเป็นแหล่งผลิตเนื้อวัวให้เกือบความต้องการทั้งประเทศจำนวน 2 ราย ต้องปิดกิจการ

นโยบายภาครัฐ เศรษฐกิจการลงทุน แนวโน้มการตลาด รายงานสินค้าและบริการ อื่น ๆ

Call Center 1169
www.ditp.go.th
www.thaitrade.com

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
563 ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

Thai Trade Centre, Vancouver
1009-1166 Alberni Street
Vancouver BC V6E 3Z3 Canada

Phone: +1 604 687 6400
Fax: +1 604 683 6775
Email: vancouver@thaitrade.ca

ข่าวเด่นรายสัปดาห์

โดย สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา
ประจำวันที่ 8-14 พฤษภาคม 2564

ชั่วคราว เนื่องจากมีการแพร่กระจายเชื้อไวรัสในโรงงาน ได้สร้างความเดือดร้อนต่อตลาดค้าปลีกและผู้บริโภคอย่างเลี่ยงไม่ได้ เพราะผลิตภัณฑ์บางอย่างขาดแคลนและมีราคาจำหน่ายเนื้อสัตว์สูงขึ้นมาก จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดคำถามตามมาว่า ควรมีการกระจายตัวโรงงานผู้ผลิตขนาดกลางให้ทั่วประเทศมากกว่าเฉพาะรายใหญ่ๆ ที่มีอยู่น้อยรายขณะนี้หรือไม่

ซึ่งนาย Martin Scanlon คณบดีภาควิชาเกษตรและวิทยาศาสตร์การอาหาร มหาวิทยาลัย Manitoba กล่าวว่า เป็นเรื่องปกติที่ประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติเยอะแต่ประชากรในประเทศน้อย จะส่งออกวัตถุดิบในสัดส่วนที่มาก แต่ความน่ากังวลสำหรับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารในวันนี้ คือ การที่แคนาดาต้องนำเข้าสินค้าแปรรูป (re-import) เหล่านั้นกลับเข้ามาใช้ในประเทศ และพบว่ามีแนวโน้มนำเข้ามากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะหลังการเกิดวิกฤต COVID-19 ดังนั้นแล้ว เพื่อลดความสูญเสียทางการค้า รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องควรต้องเริ่มจัดการระบบโครงสร้างอาหาร (Food System) ให้สอดคล้องกับความต้องการการบริโภค และเพื่อเพิ่มระดับศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารแคนาดาอย่างโดยเร็ว

ด้านนาย Sylvain Charlebois ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยเกษตรและอาหาร (Agri-Food) มหาวิทยาลัย Halifax's Dalhousie ซึ่งรับหน้าที่ประสานงานกลุ่มลือบปีผู้ประกอบการอาหารและสินค้าผู้บริโภคในแคนาดา กล่าวว่า ตลอดเวลา 10 ปีที่ผ่านมาผู้ประกอบการผลิตอาหารในแคนาดามีการปิดตัวจำนวนมาก หากวัดเป็นจำนวนแรงงานก็สูญเสียไปกว่าราว 40,000 ตำแหน่ง ในขณะที่การเกิดใหม่ของโรงงานผลิตอยู่ที่ราว 20 แห่งเท่านั้น ซึ่งต่างจากจำนวนผู้ประกอบการที่เพิ่มขึ้นในสหรัฐฯ ราว 4,000 แห่งอย่างมาก โดยเห็นว่าได้สะท้อนความเปราะบางของอุตสาหกรรมอาหารอย่างชัดเจน

หากดูปัจจัยการขยายตัวของโรงงานการผลิตอาหารในสหรัฐฯ นั้นมาจากการสนับสนุนและแรงจูงใจด้านการลงทุนจากภาครัฐเป็นสำคัญ โดยการเผยแพร่ข้อมูลจากหนึ่งในผู้บริหารระดับสูงโรงงานผลิตอาหารสัญชาติแคนาดาไว้ว่า รัฐบาลสหรัฐฯ มีการออกมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่างชาติที่ประสบความสำเร็จอย่างดี ดังกรณีตัวอย่างบริษัท Maple Leaf Food Inc. ผู้ผลิตอาหารเนื้อสัตว์แปรรูปสัญชาติแคนาดา ยังเลือกที่สร้างโรงงานผลิตอาหารโปรตีนจากพืชมูลค่า 310 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ที่รัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐฯ แทนที่แคนาดา เนื่องจากระเบียบข้อบังคับที่เข้มงวดในแคนาดาและขาดสิทธิพิเศษที่ดึงดูดใจนักลงทุน หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง บริษัท Bondulle American ผู้ผลิตผักแช่แข็งและแปรรูปขนาดใหญ่จากสหรัฐฯ ก็ได้ระงับโครงการก่อสร้างโรงงานในแคนาดา เนื่องจากปัญหาแรงงานขาดแคลนในอุตสาหกรรมอาหาร อันเป็นผลให้สูญเสียโอกาสการจ้างงาน 28,000 ตำแหน่งไป

ข่าวเด่นรายสัปดาห์

โดย สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา
ประจำวันที่ 8-14 พฤษภาคม 2564

นอกจากอุปสรรคด้านกฎระเบียบและแรงงานที่ไม่ส่งเสริมการเติบโตอุตสาหกรรมอาหารในประเทศแล้ว ผู้ผลิตยังต้องเผชิญแรงกดดันจากห้างค้าปลีกรายใหญ่ เช่น ห้าง Walmart ห้าง Loblaw's ซึ่งไม่นานมานี้ได้มีการขอเพิ่มค่าธรรมเนียมการวางสินค้าจากซัพพลายเออร์ เพื่อระดมเงินทุนในการพัฒนาระบบไอทีของห้าง เพื่อรองรับระบบช้อปปิ้งออนไลน์ที่กำลังขยายตัว โดยมองว่าผู้ผลิตอาหารจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน แต่ทว่าฝ่ายผู้ผลิตอาหารมองว่าไม่เป็นธรรม เพราะปัจจุบันก็มีการเรียกค่าใช้จ่ายต่างๆ นานาจากห้างค้าปลีกในการดำเนินธุรกิจที่มากพอสมควร อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตอาหารส่วนมากนับว่าไม่มีทางเลือกในส่วนช่องทางการจำหน่ายมากนัก เนื่องจากผู้เล่นค้าปลีกรายใหญ่ 4-5 ราย ได้ครองสัดส่วนตลาดค้าปลีกในประเทศกว่าร้อยละ 80 ไปแล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้น ผู้ผลิตอาหารจึงรวมตัวเรียกร้องรัฐบาลให้เข้ามาช่วยตรวจสอบจรรยาบรรณ (code of conduct) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องเช่นกัน

ในการนี้ ผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมอาหารได้ตั้งคำถามสำคัญต่อจากนี้ว่า ศักยภาพของอุตสาหกรรมแคนาดา มีระบบที่พึ่งตนเองในการผลิตสินค้า เพื่อรองรับความต้องการผู้บริโภคในประเทศได้เพียงใด เพราะหากว่าไม่มีการจัดการหรือสนับสนุนที่เหมาะสมแล้ว โอกาสและศักยภาพที่ผู้ประกอบการจะเติบโตในอนาคตก็มีข้อจำกัดมากขึ้น เช่นกัน โดยเฉพาะช่วงเวลาจากนี้ไปที่ระบบการทำงานจะเข้าสู่ลักษณะนิวมอลมากขึ้น กล่าวคือ ผู้บริหารสั่งงานจากทางไกลได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นแล้วจึงไม่จำเป็นต้องจ้างแรงงานระดับกลางในประเทศ เพราะเป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับธุรกิจ อีกทั้งโอกาสการขยายการลงทุนในชาติอื่นๆ ก็แข่งขันกันมากขึ้น เนื่องจากเจ้าของธุรกิจสามารถเลือกสถานที่ที่จะลงทุนได้เพื่อสร้างกำไรได้มากกว่าที่จะอิงกับตลาดที่มีประชากรเพียง 38 ล้านคนเท่านั้น

ที่มาของบทความ <https://financialpost.com/news/economy/the-unsteady-future-of-food-manufacturing-in-canada>

ข้อคิดเห็นจากสำนักงานฯ ปฏิเสธไม่ได้ว่าการที่แคนาดา มีประชากรเพียง 38 ล้านคนถือเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารของประเทศ โดยเฉพาะเรื่องแรงงานที่จะเข้าสู่ภาคการผลิต ทว่าล่าสุด ทางรัฐบาลได้ออกนโยบายเปิดรับผู้อพยพย้ายถิ่นและแรงงานต่างชาติดำเนิน 1.2 ล้านคนภายใน 3 ปี ข้างหน้านี้ เพื่อเป็นทางออกหวังสร้างแรงงานเข้าสู่อุตสาหกรรมผลิตและบริการในประเทศ และเป็นแรงขับเคลื่อนการใช้ภายในภาคเศรษฐกิจ จากข้อเสียเปรียบที่ทำให้อุตสาหกรรมอาหารแคนาดาไม่มีการขยายตัวและยังพึ่งพาการนำเข้าอาหารเป็นหลักนั้น ขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสสำหรับการส่งออกสินค้าอาหารจากไทย โดยมองว่าผลิตภัณฑ์อาหารในกลุ่มที่น่าสนใจสำหรับตลาดแคนาดายังอยู่ในกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมรับประทาน เช่น อาหารสุขภาพออร์แกนิก อาหารและเครื่องดื่มฟังก์ชัน ตลอดจนบรรจุภัณฑ์อาหารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ตลอดทั้งผู้ผลิตอาหารของไทยควรหันมาลงทุนกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ให้กับอุตสาหกรรมอาหารของไทยในเวทีโลกต่อไป